

Asia: VN/12646/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oulun yliopisto kannattaa lakiesitystä, jossa merkittävästi helpotetaan ja sujuvoitetaan ulkomaalaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden sekä heidän perheidensä mahdollisuutta oleskella pysyvästi Suomessa ja tehdä töitä Suomen hyväksi.

Lakiehdotuksessa esitetään oleskeluluvan myöntämistä koko korkeakoulututkinnon suorittamisen ajaksi. Esitys ei koskisi tohtoriopiskelijoita, jotka edelleen joutuvat hakemaan uutta tutkijan oleskelulupaa vuosittain työsuhteiden pirstaleisuuden vuoksi. Tutkijan vuosittaisessa oleskelulupahakemuksessa tulee esittää tohtoriopintojen rahoitus ja tutkimuksen edistyminen. Lakiehdotus asettaa siis tohtoriopiskelijat eriarvoiseen asemaan muiden tutkinto-opiskelijoiden kanssa, jotka uudessa mallissa saisivat oleskeluluvan koko tutkinnon suorittamisen ajaksi.

Tohtoriopiskelijat ovat ongelmallisessa asemassa, koska heille on myönnetty opinto-oikeus tohtorintutkinnon suorittamiseen, mutta väitöstutkimuksen rahoitus on pirstaleista ja eikä heille ole tarjolla vastaavia tukimahdollisuuksia kuin perustutkinto-opiskelijoilla. Muiden kuin tohtorin tutkintoa suorittavien osalta uudessa lakiesityksessä on kaavailtu mallia, jossa opiskelija esittää oleskelulupahakemuksessaan toimeentuloseelvityksen vain ensimmäisen opintovuoden ajalta, vaikka oleskelulupa myönnetään koko tutkinnon suorittamisen ajaksi. Esityksessä todetaan, että ”hakijan toimeentulon on oltava turvattu koko oleskelun voimassaolon ajan, mutta ensimmäisen opintovuoden jälkeiseltä ajalta ei selvitystä tarvitsisi esittää. Toimeentuloedellytyksen täyttämistä seurattaisiin pistotarkistuksin sekä vihjetietojen ja muulla tavoin saatujen tietojen perusteella.” Jos tällaista kevyen seurannan mallia sovelletaan perustutkintoa suorittaviin niin, eikö vastaavaa mallia voisi soveltaa tutkijan oleskeluluvalla tohtorin tutkintoa suorittaviin?

Jos oleskeluluvan myöntäminen koko tohtoritutkinnon suorittamisen ajalle on liian suuri muutos nykytilanteeseen niin esim. HY esittää mallia, jossa ”tohtorikoulutettava voisi saada kahden vuoden oleskeluluvan, mutta hakijan tulisi esittää toimeentuloselvitys hakemuksessaan vain ensimmäisen opintovuoden ajalta.” Kaksivuotinen tutkijan oleskelulupa olisi jo merkittävä parannus nykyiseen tilanteeseen tohtoriopiskelijoiden kannalta.

Oulun yliopisto toteaa lisäksi, että myös Suomen pitäisi harkita Saksan mallin mukaista valtiollista viisumia, jonka pituus olisi sellainen (esimerkiksi 6kk), että kolmansista maista tulevat vaihto-opiskelijat voisivat pelkästään viisumilla oleskella maassa opiskeluajan. Tämä vähentäisi tarvetta raskaalle oleskelulupaprosessille tilanteissa, joissa tosiasiallinen oleskelu maassa on lyhytaikainen (alle puoli vuotta). Oulun yliopisto kannattaisi myöskin maahan tulevien kolmansien maiden tutkinto-opiskelijoiden maahantuloprosessia niin, että maahan voisi tulla aloittamaan opinnot viisumilla ja saattaa oleskelulupaprosessi loppuun Suomessa. Tällä hetkellä suurimmat kansainvälisten maahantulon pullonkaulat liittyvät nimenomaan oleskelulupaprosessiin ja siinä erityisesti tunnistautumiseen ja siihen, että useasta maasta, erityisesti Aasiassa ja Afrikassa joudutaan matkustamaan toiseen maahan tunnistautumaan. Kenties asia ei ole niinkään lainsäädännöllinen, mutta Oulun yliopisto haluaa kommentoida, että maahantulon esteitä poistaessa myös sähköisen tunnistautumisen mahdollistaminen oleskelulupaprosessissa olisi oleellista.

Nylund Päivi
Oulun yliopisto